SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:209

av Mikael Oscarsson (KD)

Ökad livsmedelsproduktion för stärkt beredskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett nationellt mål för en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel som en del av totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur produktionen av spannmål och kött i Sverige kan öka, bl.a. genom att offentliga kök i högre grad efterfrågar svenska råvaror och genom enklare generationsskiften i lantbruket, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur beredskapslagringen kan omfatta fler insatsvaror för jordbruket, såsom utsäde, gödsel, foder och drivmedel, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda regelförenklingar som stärker lönsamheten och konkurrenskraften för svenska jordbruksföretag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsförsörjningen bör ges en tydlig plats i underlaget inför nästa försvarsbeslut och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lantbrukets funktion i totalförsvaret kan säkras, bl.a. genom reservkraft på gårdar med djurhållning och genom att lantbrukare som är nödvändiga för livsmedelsproduktionen i högre grad krigsplaceras på sin gård, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Ett land som inte kan föda sin befolkning kan inte försvara sig. Soldater behöver mat. Det gör också sjuksköterskor, elektriker och lastbilschaufförer – och alla de familjer

som ska hålla ut under en kris eller ett krig. Livsmedelsförsörjningen är därför inte bara en fråga för lantbruket. Den är en del av totalförsvaret.

Sverige är för beroende av import

Enligt Lantbrukarnas Riksförbund kom 46,8 procent av den mat som konsumerades i Sverige 2025 från import. Andelen har i stort sett inte förändrats på flera år. Samtidigt visar LRF:s analyser att Sverige skulle kunna producera omkring 80 procent av den mat som konsumeras i landet. Potentialen finns. Den tas inte tillvara.

Importberoendet gäller inte bara färdiga livsmedel. Svenskt jordbruk är också beroende av importerad gödsel, drivmedel, foder och reservdelar. Om transporterna stoppas stannar inte bara importen av mat. Då riskerar även den inhemska produktionen att stanna.

Kriget i Ukraina visade hur sårbart det är

Rysslands krig mot Ukraina har visat hur snabbt livsmedelsförsörjningen kan påverkas. Ukraina är en av världens största spannmålsexportörer. När exporten stördes steg priserna på spannmål, gödsel och energi kraftigt över hela världen. Det som tidigare togs för givet – att maten alltid finns att köpa på världsmarknaden – gäller inte i en kris.

Under det kalla kriget hade Sverige omfattande beredskapslager av livsmedel och insatsvaror. De avvecklades när hotbilden bedömdes ha försvunnit. Det var ett misstag. Finland valde en annan väg och har behållit en stark försörjningsberedskap. I dag har Sverige anledning att lära av vårt grannland.

Regeringen har tagit viktiga steg

Regeringen har vänt utvecklingen. I budgetpropositionen för 2026 avsattes 575 miljoner kronor för beredskapslagring, framför allt av spannmål och insatsvaror till jordbruket. De första beredskapslagren för spannmål upphandlas i de fyra nordligaste länen. Regeringen har också lagt fram förslag om en ny lag om beredskapslager i livsmedelskedjan. Det är rätt riktning. Nu behöver arbetet tas vidare.

Ett mål för självförsörjningen

Det som inte mäts blir sällan gjort. Regeringens livsmedelsstrategi 2.0 från 2025 syftar till att öka den svenska livsmedelsproduktionen. Det är bra. Men strategin innehåller inget mål för hur stor del av livsmedlen som ska kunna produceras i landet. Regeringen bör därför utreda ett nationellt mål för en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel, som en del av totalförsvaret. Målet bör kunna följas upp år för år.

Mer spannmål och mer kött

Uppland och Mälardalen hör till landets viktigaste spannmålsområden. Spannmål är basen i livsmedelsförsörjningen. Det är mat för människor och foder för djuren, och det går att lagra. Köttproduktionen är lika viktig. Betande djur håller landskapet öppet, tar

vara på marker som inte kan odlas och ger protein som går att producera även när importen av insatsvaror är begränsad. Ändå importeras en betydande del av det kött som äts i Sverige. Regeringen bör utreda hur produktionen av både spannmål och kött kan öka. Två vägar bör särskilt prövas. Den första är att offentliga kök i skolor, förskolor och äldreboenden i högre grad efterfrågar svenska råvaror, vilket ger lantbrukarna en stabil avsättning. Den andra är att göra generationsskiften i lantbruket enklare, så att gårdar förs vidare i stället för att läggas ned.

Beredskapslager för fler insatsvaror

Ett spannmålslager räcker inte om bonden inte kan så nästa vår. Utan utsäde, gödsel, foder och drivmedel stannar produktionen. Regeringen bör därför utreda hur beredskapslagringen kan omfatta fler insatsvaror för jordbruket.

Lönsamhet och enklare regler

Den bästa beredskapen är ett lönsamt jordbruk. Den som ska investera i djurstallar, maskiner och mark måste kunna se en framtid i näringen. Många svenska lantbrukare vittnar om att kostnaderna och regelbördan är högre än för konkurrenterna i andra EU-länder. Regeringen bör utreda regelförenklingar som stärker lönsamheten och konkurrenskraften för svenska jordbruksföretag.

Livsmedel i nästa försvarsbeslut

Totalförsvaret består av både militärt och civilt försvar. Livsmedelsförsörjningen är en av de viktigaste delarna av det civila försvaret. Den bör därför ges en tydlig plats i underlaget inför nästa försvarsbeslut, med mål för vad som ska klaras och hur länge.

Lantbruket i totalförsvaret

En mjölkgård utan el kan inte mjölka sina kor, och djuren klarar inte långa avbrott. Tillgången till reservkraft på gårdar med djurhållning är därför en beredskapsfråga. Lika allvarligt är om lantbrukare och deras anställda kallas in till andra uppgifter i totalförsvaret, så att ingen finns kvar på gården. Då står produktionen still just när den behövs som mest. Regeringen bör därför utreda hur lantbrukets funktion i totalförsvaret kan säkras, bland annat genom reservkraft på gårdar med djurhållning och genom att lantbrukare som är nödvändiga för livsmedelsproduktionen i högre grad krigsplaceras på sin egen gård.

Mat är säkerhet

Varje gård som läggs ned är en förlorad del av Sveriges beredskap. Varje åker som slutar brukas är en åker som kan saknas den dag importen stoppas. Bonden är inte bara livsmedelsproducent. Bonden är en del av totalförsvaret.

Mikael Oscarsson (KD)